

## KURJER LITTEWSKI

w WILNIE dnia 5. Stycznia. V. S. ROKU 1810.

PARYŻ d. 18 grudnia. Monitor ogłosił arcy wielką wiadomość o rozwiązaniu szlubow małżeństwa Imperatora z Imperatorową. Cały ten akt urzędowy zaszedł następnym sposobem. Nayprzód Imperator d. 15 napisał list do Arcy-kanclerza państwa Cambaceres Xcia Parmy w tych wyrazach „Mój kuzynie! Chcę ażebyś dziś o gtey wieczorem przybył z Sekretarzami stanu do wielkiego gabinetu w pałacu Tuilleries. Odbierzesz od Nas i Imperatorowej kochayney małżonki nayważniejsze zawiadomienie „Azatém Xze Parmy z ministrem stanu i sekretarzem stanu Regnaud de S. Jean d'Angeby udał się do sali tronowej, zkąd w kwadrans był wprowadzony do gabinetu. Tam byli zgromadzeni Imperator i Król, Imperatorowa, Królowie Hollenderski, Westfalski, Neapolitański, Vice-król włoski, Królowe Hiszpańska, Hollenderska, Westfalska, Neapolitańska, Matka Imperatora i Xżna Paulina. Tu Imperator przemówił w tych słowach.

„Mój kuzynie A. kanclerzu! Przywołałem Cię ażebym uwiadomił cośmy Ja i Imperatorowa nayukochańska małżonka postanowili. Miło mnie iest, że świadkami tego, co ci powiem, będą Królowie, Królowe, Xiężne, moi bracia, siostry, szwagrowie i szwagierki, pasierźbice i pasierzb syn przysposobiony jako też matka. Polityka monarchow i interes ludow, kierujące moimi sprawami, wyciągaia ażebym na tron od Opatrzności mnie dany zostawił dzieci, którzyby razem byli dziedzicami moiey dla ludow miłości. O! dawna straciłem nadzieię mienia dzieci z moią nayukochańszą małżonką Imperatorową Józefą. To mnie powodnie do ofiarowania najsłodszych skłonności serca moiego dla dobra kraju, i przeto postanowiłem rozdział małżeństwa. Mam lat 40: spodziewam się żyć dłużej: wychowam dzieci którei Opatrzność obdarzyć mię raczy, podług myśli i ducha moiego. Bóg wie, ile to postanowienie mnie kosztowało: lecz żadna ofiara niemoże zgładzić moiey chęci o dobro Francyi. Nigdy niemiałem powodu żalu do moiey drogiey małżonki. owszem uwielbiam iey łagodność w powolności. Ona przyozdobiła 15 lat życia moiego: ta pamiątka ciągle na moim sercu będzie wyryta. Własną ręką włożyłem koronę na iey głowę: chcę ażeby zachowała stopień i tytuł Imperatorowej, oraz ażeby we mnie uważała naylepszego i naydroższego przyjaciela — Do tego Imperatorowa przydała te słowa „Za pozwoleniem Nayiasniejszego i drogiego małżonka muszę obiawić, że niemam żadney nadziei iżbym miała dzieci, których polityka i interes Francyi wyciąga; gotowa ie-

stem dać naywiększy dowod przywiązania i powolności moiey. Wszystko posiadam z Jego łaski, iego prawica dała mi koronę: na tronie doświadczyłam przywiązania i miłości ludu fr. Niemogę zato wywdzięczyć się, chyba zezwalając na rozwod. Szluby nasze sprzeciwiają się dobru Francyi; one przeszkadzaią iżby wielki mąż, którego widocznie opatrzność wybrała na zniszczenie okropney rewolucyi, postawienie ołtarzow, tronu i przywrócenie porządku towarzyskiego, zostawił godnych ze krwi swoiey następcow. Zerwanie związków niezmienni bynaymniey uczucia moiego serca. Imperator zawsze mieć będzie we mnie naylepszą przyjaciółkę. Wiem iak drogo ten krok polityki i dobra Francyi Jemu kosztował, razem iednak chlubiemy się że tę ofiarę dla dobra oyczynny poniesiemy.

Z tych aktow dobrowolnego rozwodu zrobiono protokół a A. Kanclerz otrzymał nadto plenipotencyą do popierania gdzie należy tego zamiaru. Przytomne osoby wszystkie własną ręką podpisały się w protokule. Potym Napoleon dał wyrok ażeby Senat zgromadził się d. 16 o 11stey zrana w zwyczajnym mieyscu posiedzeń swoich, pod prezydencyą A. Kanclerza. Zebrali się więc Senatorowie do sali w wielkich ubiorach z ceremoniami nadzwyczajnymi. Byli przytomni na sessyi Królowie, Westfalski Neapolitański W. Admiral, Vice-król włoski, Arcy-kanclerz stanu W. Vicehetman Xze Neufchatel i Wagan, W. Viceelektor Xze Benewentu. Vice-król wykonawszy przysięgę Senatorską mówił w tey osnowie.

„Xiężce i Senatorowie! od czasu kiedy Imperator mnie w gronie waszym pomiescił, ciągle dowody iego zaufania oddaliły mnie od was: dziś pierwszykroć mam szczęście stanąć między wami. Przed wielorakimi dobrodzieystwami, pierwsze mieysce trzyma honor niepospolity bydz członkiem pierwszego zgromadzenia. Przyymiecie Senatorowie wespół z przysięgą wyraz uczucia miłości i wdzięczności. Zaprzysięgam posłuszeństwo Konstytucyi, i wierność Imperatorowi — Na to Arcykanclerz państwa rzekł „Xze! Kiedy Imperator zaszczycał cię dostojną godnoscia, Senat zgodził się na ten akt słuszności: winszował sobie szczęścia mieć u siebie Xcia tylu pięknych przymiotow. Miło iest cię widzieć uwieńczonego chwałą zwyciężką i dobrej administracyi. Dowodźisz żeś syn przysposobiony W. Bohatyrza. Szczęśliwy iestem, że mogę iako tłumacz Senatu woli, powinszować iemu wszelkiego dobra“ — Potym zaprzysięgli nowi Senatorowie Hrabiowie Ville i Pastoret. Pó-



zniewy wprowadzono mowców Rady stanu Angeli i Defermont: a AX. Kanclerz tak mówił.

„Projekt, mający się przelożyć Senatowi, zajmuje najdroższe interessa nasze. Skutkiem jest najwyższej woli, która ostrzega królów i narody, że dla zapewnienia losu państw trzeba poglądać na czas przeszły terazniejszy i przyszły. W tym względzie Imperator pokazał się wyższym nad wszelkie osobiste uwagi i chęci. Szlachetne i przenikające skłonienie się Imperatorowej dowodzi iey nieinteressowanej przychylności, i zapewnia wieczną dla niewdzięczność narodu“ — Tu Angely doniosł o projekcie w tych słowach „Akt uroczysty zawiera w sobie wszystkie przyczyny. Cóż można powiedzieć do Senatu coby zrównało wyrazom Najjasniejszych małżonków! wasz wyrok ma uswięcić ich wspaniałe przedsięwzięcie. Ich serca porozumiały się dla zrobienia najszlachetniejszej ofiary największemu interessowi. Mówili najprawdziwiej i najmocniej; wzruszyli słuchaczów i przekonali. Jako Monarchowie i małżonkowie wszystko powiedzieli i uczynili. Niepozostaje nam tylko ich kochać, błogosławić i admirować. Odtąd już cała powinność, spada na lud fr: pamiętać na przeszłość, mieć ufność ku Monarchom, którzy poświęcili swoją miłość najlepszemu z ludów. Przyjmijcie, Senatorowie, w imieniu rozrzewnionej Francyi, w obliczu zdziwionej Europy, tę ofiarę, większą od wszystkich, iakie tylko były kiedykolwiek na ziemi: a przeniknięni głębokim wzruszeniem, spieszcie się złożyć u podnożka tronu, zamiast hołdu, uczucia francuzów, godne mężstwa wielkiego naszych Monarchów. Ta nadgroda będzie iedyną pociechą ich serca.

Na to Vice-król następnie odpowiedział. „Słyszeliście iaki jest projekt. Winienem ogłosić uczucia moiej familii. Moia matka, siostra i ja, wszystko winniśmy Imperatorowi. Zawsze był dla nas prawdziwym oycem; zawsze w nas znajdzie powolnych dzieci i posłusznych poddanych. Francya potrzebuie ażeby założyciel 4tey dynastyi pędził swą starość na łonie swoich potomków; którzy byź mają rękoiemą dobra i chwały oyczyzny. Kiedy matka moia przyjmowała koronę z ręki małżonka, przyiela razem obowiązek poświęcenia swoich najmilszych uczuciów interessom Francyi. Mężnie szlachetnie i godnie spełniła tę pierwszą powinność. Często rozrzewniał ją widok passującego się męża, który od dawna zwykł rozkazywać fortunie i spełniać nieodzownie swoje wielkie zamiary. Łzy wylane przez Imperatora, kiedy walczył w tym przedsięwzięciu, wystarozaią dla chwały matki moiej. Nie będzie ona obojętną na szczęście, które nas czeka; owszem z chlubą poglądać będzie na skutek pomyślny swoich ofiar — Potym Hrabia Garnier prezydent tegoroczny Senatu zaproponował wyznaczyć kommissią z 9 członków do rozebrania przyniesionego projektu i uczynienia rapportu nieschodząc z sessyi. Wyznaczone zatym członki udały się na radę, a sessya zawieszoną została do ich powrótu. O godzinie 4tey i pół kommisarz Lacepede powrócił i głos otrzymawszy powiedział.

„Słyszeliście już akt wiekopomny. Dziś niezbitym sposobem dowiodł Imperator że nie chce panować tylko żeby służył swoim poddanym. Imperatorowa też zasłużyła, ażeby iey Jmie barziesz jeszcze iaśniało obok imienia Napoleona. Taki jest stan Panujących, że wyniesieni nad innych, muszą dopełniać surowszych powinności. Jleż monarchów dla dobra ludu zrzekło się związków najmilszych. Trzynastu poprzedników Napoleona Królów fr: rozwiązało węzeł z ich małżonkami łączący. Co większa! między temi liczymy 4ch najukochańszych w narodzie i najsławniejszych na świecie: Karol wielki, Filip, Ludwik 12sty i Henryk 4ty. Niech ten, który w ofiarach i chwale przewyższa tamtych, długo panuje dla szczęśliwości Francyi i Europy. Niech życie iego przedłuży się daley za lat 30, których pożądał dla utwierdzenia swojego państwa. Bogdayby oglądał kolo tronu swego Xiążąt ze krwi swojej wychowanych w iego duchu i myśli, godnych ich wielkiego początku. Bogdayby zapewnił tym sposobem trwałość szczęścia naszego; które ma byź nadgrodą iego prac i ofiar. Senatorowie! Kommissia iednomyślnie przekłada potrzebę przyięcia projektu przedstawionego, i podziękowania Imperatorowi oraz Imperatorowej“ — Potym powstały głosy ażeby przystąpiono do wotów sekretnych. Po zebraniu kresek liczba ich okazała się podług artykułu 54 konstytucyi 1802 sierpnia 4 dostateczną do utrzymania projektu. Azatym dał Senat wyrok następnny „(1 Szlub małżeństwa między Imperatorem Napoleonem a Imperatorową Józefą jest rozwiązany. (2 Imperatorowa zatrzyma tytuł i stopień Imperatorowej oraz królowej ukoronowanej. (3 Posagiey będzie od dwóch milionów rocznego dochodu ze skarbu państwa. (4 Układy, iakieby Imperator uczynił dla Imperatorowej względem dochodów z listy cywilney będą obowiązywać i następców. Ten wyrok będzie posłany do Imperatora“ Podpisali A. Kanclerz Cambacerer prezydent, Semonville sekretarz, pieczęć przyłożył Hrabia Laplaće.

Podziękowanie do Imperatora wyrażono w myśli następney „N. Panie! Senat przyiół projekt iemu przedstawiony. Niemogłes dać większego dowodu poświęcenia się powinnościom iakie wkłada tron dziedziczny. Senat wyraża, iż jest najmocniej przeięty tym co wielkatwoia dusza czuie. Nayrozleglejsze mocarstwo, najsławniejsza chwała, podziwienie naydalszey potomności, niepotrafią nigdy nadgrodzić ofiary twoich najmilszych uczuciów: wieczna chyba miłość ludu fr: zdolna będzie pocieszyć strapięone serce“ Adres do Imperatorowej jest taki „Pani! W. J. K. Mość uczyniłeś dla Francyi największą ofiarę. Historia zapisze ten czyn w księdze wieczności. Małżonka największego z monarchów niemogła zostać towarzyszką iego nieśmiertelney chwały, tylko tą heroiczną ofiarą. Oddawna lud fr: poważa Twoje cnoty, wielbi Twoją dobroć. Odtąd dziwić się będzie, iak wielkie Twoje poświęcenie się, i ustanowi dla Cię hołd wdzięczności uszanowania i miłości“ Mówią że Imperator dodał Imperatorowej Józefie milion rocznego dochodu z własney



kassy: nadto miał darować pałac Malmaison i zamek Lacken—Mówią o ożenieniu Królewicza bawarskiego. Vice-królowi włoskiemu przeznaczają nową monarchią—Wyprawiono ztąd gońca do Króla saskiego.

Hrabia Otto poseł nasz w Munich mianowany Ambassadorem przy dworze austr. Dnia 18 Król i Królowa Bawarscy przybywają do Strażburga. Po drodze rozkazano czynić im honory iak Xiążętom fr. Po miastach zatym z dział witać i żegnać będą tych gości: wojsko w paradzie stawać, a władze grzeczność oświadczyć mają obowiązek—Arcy-kanclerz wyjeżdża na spotkanie. Niema iuż wątpliwości że Anglicy przed swoim oddaleniem się z Walcheren spalili arsenal, koszary, magazyny morskie i wszystkie warsztaty. Na brzegach Flandryi wszędzie widziano ten wielki pożar—Przyspaleniu domow publicznych wiele prywatnych zgorzało. Nieprzyjaciele siedli na okręty i chcieli odplłynąć. Wiatr tylko przeciwny zatrzymał. Szesć tysięcy gwardyi idzie do Hiszpanii. Napoleon znajdować się tam może na początku lutego. Do Włoch 200 gwardyakow udało się.

Kładniemy co Minister wewnętrznych interesow Montalivet w Zgromadzeniu prawodawczem mówiąc o Francyi powiedział względem Xięstwa Warszawskiego. „To xięstwo zwiększone zostało częścią Gallicyi. Łatwo mógł Imperator przyłączyć do tego kraju całą Gallicyą, lecz nie niechciał robić, coby mogło sprawić niespokojność Iego Sprzymierzeńcowi Imperatorowi Rossyyskiemu. Prawie cała więc Gallicya przed ostatnim podziałem zabrana została przy Austrii. Nagdy Imperator niemyślił o przywróceniu Polskiej. Co Imperator uczynił dla nowej Gallicyi, to nakazywała Jemu mniemy Polityka aniżeli honor; nie mógł zostawić tych ludow, które tyle zapalu okazały za Francyą, na zemstę nieubłaganego Monarchy. Powodem mylnych planow swojego Wodza, Austria straciła Gallicyą zachodnią. Żąda Imperator ażeby Obywatele Xięstwa Warszawskiego pod mądrym panowaniem Króla Saskiego zapewnili swoją spokojność i używali swojego szczęśliwego położenia niesprawując żadney niespokojności swoim sąsiadom.

MADRYT d. 1 grudnia. Zwycięztwo pod Ocanna odniesione iest wazupełniejsze. Sprowadzono tu dział 50 i 40 t karabinow zdobytych: tyleż ieńców mamy: wszędzie na 40 t. ludzi racye przygotować kazano. Niektórzy z brańcow niechcąc iść do Francyi proszą ażeby przyięci byli do armii królewskiej. Francuzom dostały się piękne płaszcze angielskie z Londynu dla Junty Sewilskiej przysłane i na wojsko rozdane. Dowodzca insurgen-tow Pułkownik Arissaga przysięgłszy przed Juntą prowadzić rokoshanow prosto do Madrytu, pierwszy z placu uciekł na wieżę, a postrzegłszy zamieszanie dopadł kania i co tchu uciekał wołając, zgubieni iesteśmy—G. Kellerman odniósł nowe zwycięztwo. Jego Dragonowie wysiekli 3 t ludzi a drugich oskrzydliłi. Te dwie rozprawy iedna od drugiej o mil 23 zaszele kosztują Hiszpanom od 50 do 60 t. Azatym Xze del Parque, który iuż był w Biskai

w Vittoria po krótkim tam pobycie nayspieszniey nazad uchodzi. Miał on korpus od 30 t; przeciwnie G. Kellerman nie liczył tylko połowę tey siły. Tak więc komunikacya ztąd do Bayonne iest bezpieczniejsza. Nadto G D Solignac rozpędza zbóycow między Jrun i Madrytem namnożonych, zabił 65 rozboynikow a drugich rozpędził. W Burgos wydał odezwę do mieszkańców ażeby iemu dopomogli do uspokojenia kraju. Miło będzie Napoleonowi, który niebawiąc tu przyiedzie, znaleźć Kastylią, Alawę i Biskaię tak spokojne iak były przed iego odiazdem.

M. Mortier Xze Treviso donosi nowe szczeguly o zwycięztwie pod Ocanna. Dnia 17 iazda 4go korpusu starła się na równinie z nieprzyacielem i nieiaka korzyść odniosła. D. 18 cała armia hiszpańska stała w szyku boiowym. G. Leval z dywizyą woysk Xięstwa warszawskiego i ligi reńskiej uderzył na skrzydło prawe: przelamał i daleko był się zapędził, lecz przed przemocą ustępować potym musiał. G. Leval raniony został, i 2 działa z lawetow zbite. Dywizya 1sza z 5go korpusu poszła wogień: straszliwie grzmiała artylerya i równie okropnie grały karabiny. Nieprzyjaciele musieli ustąpić porzuciwszy 3 działa. Grenadyerowie nieprzestawali postępować, a tym czasem Desolles z dywizyą swoją pociągnął własnie na to miejsce kędy Hiszpani cofać się postanowili: w ten czas nieprzyjaciele zupełnie zmieszali się i uciekać zaczęli. G. Sebastiani, ścigał z iazdą uchodzących. Daremnie usilowali zasłonić kwadratami swój ustęp, wszystkie były połamane: 5 t. broń złożyło przed G. Beauregard. Brygada dragonow podobnież uwięzila drugą kolumnę. Ten wieczor dał nam 20 t. ludzi, 50 dział i 30 chorągwi. W tey pamiętney bitwie 55 t woysk naylepszych hiszpańskich walczyło z 80 działami przeciwko 24 t. Francuzow i tey liczbie pierwsi oprzeć się niezdolali. M. Soult Xze Dalmacyi przez rozkaz dzienny ogłosił zwycięztwo 6go korpusu d. 28 listopada na prawym brzegu rzeki Tormez pod Alba nad Xciem del Parque odniesione. Stracił nieprzyaciela 3 t. w zabitych, 2 t. w ieńcach, 15 dział 6 chorągwi i 10 t. karabinow. Rozproszone szczątki rzuciwszy bagaże i oręż uciekły w różne strony. Rozeslane korpusy po powiatach spokojność przywróca—

W Sewili brat Palafoxa obrońcy Sarra-gossy aresztowany został. Odkryto tam spisek na zamordowanie i złożenie członkow Junty. Miała bydz uformowana regencya pod prezydencyą starego kardynała Burbona, Xze Infantedo miał rzecz skuteczniac. Wellesley odkrył ten związek, i ostrzegł Juntę; azatym oddalono regiment pomieniony i stany Cortez zwołano.—Xze Orleans poszlubił córkę Ferdynanda Króla Sycylii, a iego siostra poszła za mąż za Xcia Leopolda 2go syna tegoż Monarchy.

BERLIN 23 grudnia. Powrócił nakoniec ukochany Monarcha do tey stolicy. Wczora iuż Telegrafy grały z wieczora, ostrzegając o zbliżeniu się Króla; dziś grom dział ogłosił że Monarchowie do stolicy wieżdzą. Królowa iechała w skonnym powozie przez to miasto



iey offiarowanym. Gwardya strzelców, kirysierow, artylerya otaczała dwór cały, Gwardya honorowa mieyska stanęła w rozciąglim szyku od bram do pałacu królewskiego. Radość mieszkańcow utesknionych długim oczekiwaniem była nad wszelki wyraz—Król chcąc podzwignąć zruynowany stan interessow skarbowych przedsięwziół wprowadzić wiele nowosci. Ustanowiono edyktem podać w cyrkulacyą papierow nowych za summe 2 miliony talarow, które bez żadnego wytrącenia mają bydź wykupowane przez kassy w Berlinie Wrocławiu i Krolewcu. Te papiery nowo utworzone zastępują mieysce wykupionych i zniszczonych. Innym edyktem zapewnione są należności od skarbu handlowi morskiemu. G. M. Krusemark ma ieszcze iedną podróż odprawić do Paryża, gdzie powiadaia, dosyć długo zabawi. Król wyznaczył nowych członkow do administracyi skarbu.

Król bawarski wyiechał pod imieniem Grafa z małą cale switą. Hrabia Mongelas sprawuje interessa w nieprzytomności Królewskiej—Urzędowie ogłosil Rząd obywatelom Bawaryi, że Francuzi dobyli wąwozu Klausle mocą oręża, i opanowali wszystkie szanice, i reduty przez insurgentow wzniesione. Komunikacya zatym między Brixen i Sterzingen iest przywrócona zupełnie od dnia 11 tego miesiaca. Także urzędowie ogłoszono że poczta z Włoch przyszła przez Tyrol. GD. Deroi ogłosil nadgrody 200 ryńskich, któryby pomyśli i wydał dwuch duchownych Haser zwanych którzy przeciwko powołaniu swemu zapalaia mieszkańcow do buntu z resztą pokoy zupełny—W Auszpurgu rozstrzelano żołnierza fr: który w małej słowney klótni z obywatelem przebił iego—Dobra skarbowe w księstwie Bayreuth ogłoszone na sprzedaż.

Król saski otrzymał wielkie podarki od Napoleona w porcelanie i obiciach, przejeżdżał d. 18 przez Frankfurt. Xże Prymas przyymował go ze wszelkimi honorami. Żołnierze pod bronią stali, a działa i dzwony ogłaszaly przeiazd Monarchy. Równą cześć odebrał w Hannau. Dnia 22 przyiechał do Lipska z kąd dnia 23 udał się do Drezna. Podróż królewska nieuszkodziła bynajmniey iego zdrowiu. Woyska saskie powraciające z Austrii znajdowały się d. 12 niedaleko Passau: wszystkie urzędzone po francuzku powrócą do Saxonii. Przez Moguncyą poprowadzono pod strażą kilku więźniow, między którymi znajduje się Bucholz—Xże Prymas d. 20 wyjeżdża do Paryża.

Szwecya zawarła traktat z Danią; zupełnie będzie spokojną kiedy negocyacye przyyda do skutku z Francyą. Jeney wzajemnie są uwolnieni, iuż powracaią Szwedzi i Francuzi do swojej oyczyzny. Wybrany następcą tronu Xże Augustenburg przyjeżdża do zamku Drottingholm. Gustaw Adolf oczekiwany iest w Szwaycarach w Green; mieć będzie 500 t. dochodu. G. Adlerkreutz w terażniejszym składzie rządu wiele ma kredytu, mówią że otrzyma lennością zamek Lecke. Traktat między Danią a Szwecyą iuż został ratyfikowany przez dwor pierwszy. Król duński przedsięwberze nayostrzeysze środki przeciwko handlowi angielskiemu—Dla wytępienia kontrabandy w Hol-

landyi nayusilnieyszego starania rząd fr: dokłada. M. Bessieres obeymuie w tym kraiu naywyższe dowodztwo, wielu celnikow francuzkich tam poiechało dla preciecia wszelkiew komunikacyi z nieprzyiaciołami lądu—

Z Austrii donoszą że Seym węgierski szczegulnie naradzał się o sposobach podniesienia kredytu, i nadgrodenia strat poniesionych przez wyprowadzenie gotowizny z tego królestwa. Cesarz wydał edykt zapewniający walor papierow i środki przedsięwzięte dla utrzymania upadaiącego kredytu. Posłowie Pruski i dalsi do Ofen zebrali się, lecz niebawnie za Cesarzem do Wiednia powrócą. Francuzi zaplacili podług kontraktu liwrantom 13 milionow papierami. Woyska fr: d. 17 opuścili S. Pelten—Piękny legion 2 Nadwiślanski w Auszpurgu dotąd będący w obrotach fr: wydoskonálny, lecz po polsku dowodzony na rozkaz wyciągnął do Strażburga, z kąd opatrzony we wszystkie potrzeby ma się udać do Hiszpanii—

LONDYN d. 10 grudnia. Z Hiszpanii tę mamy wiadomość że woyska narodowe postąpiły. G. del Parque dowodzi woyskiem, które było pod rozkazami Generała Romana; pod nim służą GG. Mondesara i Carrera. G. Venegas mianowany Gubernatorem w Cadix, a na iego mieyscu G. Arissaga stanął na czele armii Mancha. Castannos ma bydź ministrem woieniennym. Lord Wellington udaie się do armii angielskiej która stoi w okolicach Badaioz. Gotwie się straszna walka w tej stronie. Znaczne posiłki przychodzą francuzom; a co większa sam Napoleon ma stanąć na ich czele—Ministrowie rozkazali ażeby woyska nasze opuścily Walcheren. Dnia 9 iuż woyska miały odpłynąć do oyczyzny—Przybiegl tu przez Francyą goniec od dworu austriackiego odwołuiący posła Staremberg,

Pisma oppozycyine brzmią pochwałami dla administracyi wnętrzney Napoleona we Francyi. Powtarzaią to co minister spraw wnętrznych Montalivet w zgromadzeniu prawodawczém powiedział. Brańcy woieni dokończyli kanału S. Quentin, Wielki kanał podziemny łączy rzeki i morza szrodkowe północne i południowe. Inny kanał połączył Ren z Mozą, sprowadził wody aż do Antwerpii, ułatwił komunikacyą i błota osuszył. Na kanał mający łączyć Rodan z Renem wyłożono 2 miliony: wkrótce połączy on Marsellę, Kolonią i Antwerpią; nadto ten kanał będzie związany z Sekwaną. Słuzy na Sekwanie, Somme i Aube są wielkiego użytku—W Cherbourg dobyto w skale port obszerny na 38 stop niżej powierzchni morza głęboki, Nic okazalszego być nie może nad ten port granitowy. Słuzy w Havre uczynily wygodnym to stanowisko okrętom. W Dunkerce porobiono wielkie szluzy dla dobra marynarki i rolnictwa. Porty Antwerpii Cette Marseille powiększone i wygodnieyszemi uczynione—Drogi Cenis i Simplon, oraz wszystkie trakty przez Alpy i Pirynei zadziwiaią każdego swoją wielkością, i wszystkie na naywyższych gorach nieczulą pochyłość mają—Obszerną przestrzeń ziemi osuszono w Bourgoin Contentin i Rochefort. Cóż podobnego gdzieindziej zrobiono lub przedsięwzięto?

Za pozwoleniem Cenzury wileńskiej w Drukarni Uniwersytetu na Gazetę oddziloney.

DODATEK



# DODATEK Nro. 2

DO GAZETY KUBYERA LITEWSKIEGO

w WILNIE dnia 5. Stycznia. ROKU 1810,

Teatr Wilński. W Niedzielę d. 26 Xbra grana była Melodrama w 5 aktach *Lazaronowie*, z niemieckiego tłumaczona. Autor i tłumacz Anonim, w tej sztuce rzecz rozwlekła, trzy pierwsze akta są za nadto nadciągane, czwarty i piąty całą rzecz i osnowę sztuki stanowi. Sceny powtarzane i podobne uchybienia tak w odmienianiu dekoracji iako i w braku Kompanow, zmniejszyły illuzją. Na zawołanie Granda Hiszpańskiego, powinno się pokazać kilku służących z pochodniami a ledwie tylko jeden wyszedł. Działano gdy wprowadzona Mirandę do siedliska gromady Lazaronow, dla tym większego iey porażenia, powinno ich było być przynajmniej trzy razy więcej, między którymi znajdować się powinny żony i dzieci, a wówczas obraz nędzy mógłby bez wątpienia wielkie uczynić wrażenie na umyśle córki Graffa. W 5m Akcie przy końcu scena zaczęła ostygąć, a co większa, przez nierostropność Suflera, który zawczasu dał znak do spuszczenia kurtyny, nie mógł Spektator zupełnie do wiedzieć się końca sztuki. Jednak oddać sprawiedliwość należy JPanu Każyńskiemu w roli Działano, JPanu Fiszerowey, w roli Mirandy wyjąwszy trochę nadto affektacyi, JPan Kuczyński w roli Graffa Toazoni pokazał swój talent, ten Artysta ma dla siebie powszechną zaletę, gdyż stara się usilnie każdej roli nauczyć się i do konca ją wyeksekutować, życzy się tylko ażeby mówił wolniej i ostatnie słowa wyraźniej.

We Wtorek grano Operę wielką w dwóch aktach Gryzelda czyli cnota na doświadczeniu tłumaczona z włoskiego. Gryzelda jest córką iednego pasterza. Margrabia Gwalbriery przypadkiem ją poznał i bierze za żonę, familia obraża się iż się zniżył żeniąc się z wieśniaczką on sam lubo ją kochał, nie przestał iey doświadczać, i tak przez lat kilkanaście różne iey zadawał cierpienia, na ostatek przybywszy dla rozłączenia tego małżeństwa będąc świadkami rzadkiej, i nie słychanej cierpliwości, tudzież przywiązania do męża, sami na koniec starają się ich pojednać, ale że Heabia Dypanago przyjaciel Margrabiego, który córkę ich zaraz po urodzeniu, wziął do siebie i wychował: przywozi ją z sobą, i nie w przód im odkrywa aż widzi tego potrzebę i że sama sympatia pociąga iedno ku drugim. JPan Bogusławski w roli Gryzeldy d. ś. sobie dała pracy. Działnikole iey oyciecy były Pasterz chociaż na dworze swojego zięcia Margrabiego, nie odraża go iednak pierwszy stan, tu JP. Każyński używa talentu swego nie wychodząc z charakteru. JP. Woycielewiczowa w roli Dorysteli córki Margrabiego uczyniła nadzieję iż z czasem może być dobrą aktorką i spiewaczką.

We środę na dochod JPana Kuczyńskiego, była reprezentowana tragedia w pięciu aktach, Saffar król Kambai, rzecz dzieje się w krajach wschodnich, blisko sąsiednich z niektórymi prowincjami należącymi do Portugalii. Nowa sztuka ta byłaby się lepiej wydała gdyby przez wszystkich grających były role umiane i więcej od nichże rzecz zrozumiana.

Biblioteka z xiąg dobornych fr. od 650 tomow iest do przedania częściami albo w całości u JP. Baudou w domu JW. Marszałka Lachnickiego.

Podaje się do wiadomości iż w kamienicy pod Nrem byłym 190 a terazniejszym Nrem 65 WJP. Bieczowey na ulicy, idąc od Zamku ku Ratuszowi przeciwko małego ryneczku gdzie drążki stoją, znajdują się do najęcia pokoiow 5 od ulicy na górze pierwszego piętra, ze wszelkimi meblami i wygodami; oraz z stancją dla ludzi i kuchnią z wozownią i stajnią, ktoby sobie życzył nająć, miesięcznie, pół rocznie lub rocznie niech się zgłosi do tegoż domu na górę pierwszego piętra dla umówienia się o regularną cenę.

Excerpt rezolucyi z Zurnatu Sądu Głównego Min-

skiego Departamentu 2go w dacie niżej wyrażoney nastaley Eodem datta stronie potrzebujący pod pieczęcią urzędową tegoż departamentu iest wydany, Roku 1809 Mca 7 na 16

Na Sądzie JEGO IMPERATORSKIEGO MOSCI Głównym Mińskim Departamentu drugiego, po wystąpieniu proźby obywateli i Woykowicza Pttu Mińskiego Hilarego Chmara na dniu 16 7bra idącego Roku podanej, w której wyraża, że Sędzia byty Ziemski Litzk Stanisław Marcinkiewicz dobra Dubrowy, w mińskim Poie położone w Roku 1791 Marca 20 dnia Striyowi Proszącego Adamowi Chmarze Woiwodzie Mińskiemu wybywszy, 100.000 złt Poll na Ewikcyą okazać się mogących długow do roku zostawił, i na takową sumnę od Woiwody Chmara wzięwszy oblig przez Dokument on ma w tymże czasie od siebie wydany, też sumnę pod ewikcyą podał, lecz przed upłynieniem terminu, kiedy niektórzy pretensorowie do dóbr Dubrow iako to; Antoni Kisztilan Snolenski, Józef Podkonorzy, Róża Pisarzowa-Goliza Pttu Wotkowyskiego Suchodolscy Jan Bychowicz Marszałek Wotkowyski odezawszy się z Woiwodą Chmarą w roku 1792 maja 21 dnia zyskali w Ziemstwie mińskim dekret, kopią sprawę komportacyą nawzajem decydującą zaś Pieban koscioła Dubrowskiego o nieuskutecznienie funduszu przez Marcinkiewicza w konsystorzu wileńskim rzecz rozpoczął, a Marcinkiewicz obcać unknąć od należney Satisfakcyt do Ziemstwa Pttu eyszyskiego Woiwodę Chmarę za obciążeniem pomienionym pozwał, Sąd Ziemski eyszyski za przywołaniem Sprawy uyrzawszy zdowodow, że sumnia z kupli dóbr Dubrow wynika ewikcyi pretensorom ulega wdał się z medyacyą między procedurąemi stronami i w ów czas Marcinkiewicz przez konwencyą w Roku 1792 Maja 26 dnia z Woiwodą zawartą i przyznaną część summy kapitalney do odebrania przeznaczysz, resztę 64000 złt na ewikcyą do zupełnego zę wszystkimi kredytorami i pretensorami uspokojenia się przy Woiwodzie zostawił, i na procentie przestawać obowiązował się — posledniey zaś w roku 1796 Marca 22 dnia Marcinkiewicz zdeymując ieszcze z summy pozostały 14000 złt Polt osobną assekuracyą wydaną 50000 złt w skutek poprzedniczycy assekuracyow na ewikcyą zostawił i nie w przód o takową sumnę dopominek czyścić zaręczył aż dokumenta prawne sporządzone, Dobra Dubrowy od ewikcyi i wszelkich okazanych pretensyow uwalniające, niedostawił; czego wszystkiego nieuiszczysz oblig stryia proszającego Benedyctie Wołodkiewiczowey assessorowey Sądow Gubernii Godzińskiej przelał i sam żyć przestał, równie zaś Woiwoda Chmara stryia proszającego gdy życie ukonczywszy dobra Dubrowy uayprzód drogą spadku naturalnego do wieczystego władania oycowi proszającego Jachimowi Chmarze Woykiemu mińskiemu, a potom z dokumentu darownego od oycy w roku 1808 Januaria 20 dnia w Ziemstwie mińskim przyznanego, oraz po odstąpieniu dożywcia od Striyenki Proszącego Maryanny Chmarzyney Woiwodziney wespół ze wszelkimi sumami i ogólnym majątkiem do proszającego przeszły i dziś w aktualnym dzierżeniu iego zostają; przeto takowe Dobra chcąc mieć zupełnie oswobodzone od procederow późniey urósć mogących iako też i z nabywcą obligu rozliczyć się o sumnę z dziedzictwa kupionego niedopłaconą i wydanych przez Marcinkiewicza opisow zyskać satisfakcyą przy złożeniu dowodow służących, z powodu że pomienieni powyżey pretensorowie i dal i jeszcze Ignacy i Barbara Czeszakowie Staro lubo wsoy i Andrzej Budowniczye oszm; Homykwowie Ignacy Zabiełto Markowienki, i obligu nabywca Benedykta Wołodkiewicza assessrowa w tuteyszey Gubernii nieznajdują się; żeby przeto pierwsi iesli mają sprawiedliwe Pretensye do majątności Dubrow dla dokazywania onych porządkiem w dle prawa Druga zaś obligo nabywca dla wypełnienia skutkow assekuracyow przez zesztę Marcinkiewiczowaych do Sądu Ziemskiego Pttu Mińskiego Jawili się przez publikaty



w gazetach Sankt Peterzburskich i Litewskiego kuriera za wzięciem Poszlin ogłosic, i papiery składające się zwrócić doprasza się—Rozkazali. Kiedy z złożonych dowodów departament dostrzegł, że oblig od zesłego Adama Chmury Woiewody mińskiego na sumnę 10,000 złotych Polch Stanisławowi Marcinkiewiczowi Sędziemu Ziem: Lidzkiemu wydany, jak assekuracja od tegoż Marcinkiewicza w roku 1791 marca 20 dnia wzmienionemu Camarze wydana poswiadcza, urosł z nabycia dóbr Dubrow w Peie miń: położonych i summa w nim wyrażona na ewikcyą dóbr takowych zostawiona została, a z tego powodu kiedy po otrzymaniu przez Suchodolskich i Bychowca w Ziemstwie miń: z Woiewodą Chmarą w roku 1792 maja 21 dnia dek retu dyllacyjnego z komportacją wzajemną dokumentów przez xiędza zaś Plebana kościoła Dubrowskiego w konsystorzu wileńskim na poczęciu kroków prawnych, dla tego za owym obligiem Marcinkiewiczow: czynianemu dopominek w ziem eyszyskim satysfakcyą nie nastąpiła, lecz tylko przez medycyą, mając w części w tym czasie, i później drugi raz nadpłaconą sumnę resztującą 50000 złotych Polch podobnie na ten obiekt zostawiając, przez dokument assekuracyjny w roku 1796 marca 22 dnia temuż Woidwodzie Chmarze wydany, nowe jeszcze obowiązki przyjął pomieniony wyżej oblig na sumnę nie dopłaconą assessorowey Gubernii Grodzieńskiej Benedykcie Wołodkiewiczowey przelał, a rząd kiedy proszący jako posty u za nastąpiouym od oycy darem pomienionych dóbr Dubrow jest aktorem, zatem departament stosownie do ządania Jego, iżby Antoni Kasztelan smolenski Józef Podkom Wołkowycki, Róża P sarzowa Wołkowska Suchodolscy Jan Bychowice Marszałek Wołkowycki Ignacy i Barbara Czeszn: Starodubowscy i Andrzej Budowniczy, Oszman Hromykowie, Ignacy Zabięto Marszałek kowiński oraz obligu Nabywczynia Benedykta Wołodkiewiczowa assessorowa Gubernii Grodzień: pierwsi jeśli mają jakie pretensye do dóbr Dubrow dla probacyi onych, a ostatnia do rozliczenia się i skutecznienia opisow przez Stanisława Marcinkiewicza wydanych z aktorem dzisiejszym Maie: tności Dubrow na rozprawę w ziemstwie mińskim jako w tym Peie, gdzie dobra z których oblig wyzręczony od Woiewody Chmury wydany wziął nastanie stawili się dla obwieszczenia onych o tym, przedstawić do Rządzącego Senatu 2go i 6go departamentow przy raportach a do expedycyi gazetney wileńskiej przy komunikacyi obiawienia iżby one w gazetach publicznych umieszcic raczyli postanawia—U tej rezolucyi podpisy JW Wch Urzęków w te słowa—Prezydent Ludwik Kamiński, Sowieciuk Laryon Soyn, Sędzia Józef Hrehorowicz.

Podaje się do wiadomości, iż obrazy, rysunki oryginalne; kupfersztychy i książki, nieboszczyka. WJP. Szumglewicz Professor Uniwersytetu wileńskiego są do sprzedania w Auli tegoż Uniwersytetu. Dzień widzenia naznacza się od poniedziałku 5 stycznia 1810 roku i w inne wszystkie dni oprócz Niedziel i Świąt.

J. O. Xięzna Jmo z Poniatowskich Tyszkiewiczowa Referendarzowa Litt: znana całej Powszechności z swojego charakteru, nie tylko polskiemu krajowi, ale i obcym mocarstwom, Pani pełna dobrych cnót i przymiotów, dobroczynna, pobożna, rzetelna, wspaniała, zadłużyła się Antoniemu Chévalier blisko 5,000 czter złotych, który dług za tey wolą i wiedzą ja Bohdanowicz kupilem. Miałem najmocniejsze od tey to wspaniałey i dobroczynney Pani zaręczenie że w terminie mnie niechibnie zapłaci, i lubo chibiła w swoim przyrzeczeniu, miała mnie iednak w swojej łaskawey pamięci albowiem do Brześcia Littgo przysyłała do mnie W. Marszałkowicza Bułharyna w przyjacielskim proponując iżbym za 5000 blisko czter złt należne mnie od niey za obligami wziół 1000 czter złt, ofiarowała przy tym szacowną swoją dla mnie protekcyą która wczasie mogłaby wynadgodzić moją stratę, i misterney roboty brylantowy pierścionczek z oprawionym wewnątrz zegareczkiem dawała, lecz gdy na tę przyjacielską ugode przystać niemogłem, podobało się JW Referendarzowey Tyszkiewiczowey umieścić dwa razy w kuryerze Litewskim iżby nikt odemnie tych obligow szanowanych niekupował z powodu że przez oszukaństwo są nabyte W. Hiasko Plenipotent znany całej powszechności z swojej

konduity, niech uwiadomi JW Referendarzowę Tyszkiewiczowę w tym iż jeżeli ta dobra pani należny mnie dług zapłaci zechce, dla bezpieczeństwa tey dam za sobą ewikcyą JO. Xcia Jmści Adama Czartoryskiego. JW Referendarz Tyszkiewicz przyznany z swojej pobożności i wspaniałości lubo takż ofiarował chęć nabycia obligow: godney swey małżouki i dawał mnie za pięć tysięcyzer tysięcy lecz że na takową propozycyą zgodzić się nie mogę wczesnie uwiadomiam. Antoni Bohdanowicz

Reiestr Medyków w Rosyji wydany za Rozkazem Naywyższym IEGO IMPERATORSKIEY MOS I, Na Rok 1809. z Rosyyskiego na język Polski przełożony  
Cena - - - zł: 6. i gro: 20

Geografia Pań: Rosyyskiego w terażniejszym jego stanie przez W. E. Ziabłowskiego Professora Extraordinaryynnego w Instytucie pedagogicznym w Petersburgu, ułożona i przez Rząd główny szkół do użycia szkołom krajowym podana. Cena - - zł 3. i gro: 10.

Hoffmann Chirurgus Dentysta Okulista i Bandażysta, który od lat 3 w Wilnie znany, ofiaruje przeswietney Publicznosci swoje uslugi—Robi różne od medyków opuszczone operacye—Przedaje wszystko to co do ochoty stwa zębów i ust służyć może—Przedaje lekarstwo od bolenia zębów: przednie także wołę St Yves nazwaną—Kuruje także świeżo powstałe ruptury i stosownie do onych sprężyste Bandaże u niego dostać można. Mieszka w domie Maiora Miłosza na Imbarach pod Nrem 47.

Gdy ur: Antoni Bohdanowicz znany całej Publicznosci z swojej konduity, potrafił dostać przez oszukaństwo i podstęp dwa obligi na sumnę 4000 kilkadziesiąt czter złt: wydane przez JW Teresę z Xiążąt Poniatowskich Grafinę Tyszkiewiczowę na imie W. Szwaliera Konsyliarza Izby Administracyney Warszawskiej, o co już jest Proces za Remissą Departamentu 2go. Gubernii Grodzieńskiej w Ziemstwie Brzeskim naznaczony—Ostrzega się przeto wszystkich, aby nikt nie wchodził w facjendy i nie nabywał tych Obligow od Bohdanowicza, gdyż stanę mieć będzie zupełną, i ona samemu sobie przypisze—podpisano Hiasko Plenipotent.

Dekretem Sądu Gł: 2go depar: Miń: 1809 Ru mi 16 d. między JW Panem Tadeuszem Bozydar Horodeńskim Podpułkownikiem byłych woysk Pol: Kawalerem Orderu S. Stanisława, a jego kredytorami i pretensorami oczewiscie zapadłym, została naznaczona taxa i exdywizya dóbr tegoż JW. Horodeńskiego w Gubernii i powiecie wileńskim sytuowanych, wstrzymując wszelkie konwukcye i dekreta gdzie bądź z onym otrzymane, oraz zakrzęslając amissyą pretensyow, któreby na Sąd exdywizorski ni były przyniesione—Skutkiem iakowey remissy Sądu Gł: zebraany Sąd taxatowski exdywizorski na d: 20 gbra: t razn Ru do dóbr tegoż JW. Horodeńskiego Przylepy z wanych po ufudowaniu swojej iurydykcyi, komportacye i akta między Stronami, oraz wymiar ogólnych dóbr debitora naznaczywszy; powtórny zjazdu termin na dzień 1 augusta roku następującego 1810 zadeterminował, i naten termin; iżby interesować się mogący sami obecnie, lub przez swych plenipotentow, sub amissione iawili się z swymi pretensyami, decretorie ostrzegł, o czem i przez Publiczne gazety awizuje—Działo się na sessyi Sądowey w Przylepach 1809 Ru Mca Xbra 3 d—

Józef Obrąpalski Sędzia Ziem: Miń: Exdywizor:  
Rafał Gordziakowski Sędzia Z: pttu Jhu mi 18: Exl  
Józef Rudnicki Podsedek Z. Pttu Bohdanowicz: Exly:

		Cena targowa	
Od d. 7 Pazdziernikado d 14 tegoż		Rub	Kop
Beczka	Zyta syrowego	-	9
	Pszeniczy	-	20
	Jęczmienia	-	7 80
	Owsa	-	5
	Grochu	-	8
Faska	Masła	-	5
	Asygnacya 100 Rubli	-	40
	Dukat	-	3 20